

Naalakkersuisut matumuuna Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 6, nr. 4 naapertorlugu imaattumik aalajangiiffigisassatut siunnersuummik saqqummiussaqaassapput:

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, Kalaallit Nunaata nunani avannarlerni ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanernut isersinnaanermut isumaqatigiissummik akuersissuteqarnissaa pillugu.

(Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermut Nunanullu Avannarlernut suleqateqarnermut Naalakkersuisunut Ilaasortaq)

Tunngavilersuut

Kalaallit Nunaat 1997-imili Nunani Avannarlerni ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanernut isersinnaanermut nunat avannarliit isumaqatigiissutaannut ilaavoq. Isumaqatigiissut Danmark-ip, Finland-ip, Norge-p, Sverige-p aamma Island-ip akornanni septembarip ulluisa pingajuanni 1996 atsiorneqarpoq, tamatumalu kingorna arlaleriarluni sivitsorneqartarsimalluni. Sivitsuineq kingulleq 2009-mi pivoq, tassanilu isumaqatigiissutaasoq 2010-miit 2012-imut atuuttussatut sivitsorneqarluni.

Isumaqatigiissutip 2013-imiit 2015-imut sivitsorneqarneranut atatillugu nunat isumaqatigiissuteqartut isumaqatigiissut nunat akunnerminni akiliuteqartarnermikkut pisussaaffii eqqarsaatigalugit allannguuteqartitsippat. Akiliuteqartarnermik aaqqissuussineq Island-imut, Kalaallit Nunaannut, Savalimmiunut aamma Åland-imut atuutinngilaq, taamaattumillu nunanut taakkununga pingaaruteqarani.

Kisiannili taamaakkaluortoq isumaqatigiissut imarisamigut allannguuteqartinneqarmat, aammalu isumaqatigiissut aaqqissuussaannermigut aamma allannguuteqarmat, taamaattumik Naalakkersuisut pisariaqartissimavaat Kalaallit Nunaata isumaqatigiissummik sivitsuisinnaanermut tunngasumik apeqqut taamatut isikkoqartillugu Inatsisartunut saqqummiunneqarnissaa, oqaaseqarfigeqqullugu.

Kalaallit Nunaata isumaqatigiissummik akuersissuteqarsimanerata kingunerisaanik kalaallit ilinniagaqartut nunani avannarlerni sumiluunniit akeqanngitsumik ingerlaqqiffiusumik ilinniarfinnut isersinnaatitaapput. Naalakkersuisullu assut kissaatigaat aaqqissuussinerup matuma ingerlatiinnarneqarnissaa. Taamaattumik Naalakkersuisut inassutigaat isumaqatigiissut Kalaallit Nunaata akuersissutigissagaa siunnersuutigineqartutut isikkoqartillugu.

Isumaqatigiissutip imarisai

Isumaqatigiissummi nunat imminnut pisussaaffilerput ilinniagaqartut nunat avannarliit arlaanni najugaqavissut nunaminni ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanernut nunami pineqartumi qinnuteqartutulli pineqarlutik ilinniartitaanernut isersinnaatinnegassasut. Nunallu isumaqatigiissuteqartut aamma imminnut pisussaaffilerput pisortat akuerisaanik ilinniartitaanerni ilinniarfinnit namminersortunit ingerlanneqartuni, pisortanilli aningaasalersorneqartuni ilinniarfinnut matumani aaqqissuussineq atortinneqassasoq.

Isumaqatigiissullu aamma illuatungeriinnik pisussaaffiliivoq ilinniagaqartut ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanermik nunat ilaanni allami akuerisaasumik ingerlatsereersimasut, ilinniakkaminnik nunami allami assigisaanik ilinniagaqarfiusumi ilinniagagereersimasat ilanngullugit nuussisinnaasut (meritoverførsel).

Nunat akunnerminni aamma pisussaaffilerput ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerni assigiinngitsuni nunani avannarlerniittuni periarfissaasut pillugit ilisimateqatigiittarniarlutik.

Tamatumalu saniatigut isumaqatigiissummi aalajangersagaqarpoq qanoq annertutigisumik aamma naatsorsueriaaseq qanoq ittoq atorlugu Danmark, Finland, Norge, aamma Sverige nunamut ilinniagaqarfiusumut qanoq akiliuteqartarnissaannik, nunani avannarlerni pineqartuni ilinniartuuteqarnerminnut atatillugu.

Isumaqatigiissut aalajangersagaqarpoq atortussaatinneqalernissamut atatillugu, nunat tamarmik isumaqatigiissummik akuersissuteqarnermik pillugu Finland-imi nunanut allanut ministeriaqarfimmut nalunaaruteqareerneranniit ullut 30-t qaangiunneranni atortuulersinneqassasoq. Kalaallit Nunaat, Savalimmiut aamma Åland eqqarsaatigalugit isumaqatigiissut aatsaat atortuulissaaq ullut 30-t qaangiunneranniit, Danmark-ip Finland-illu naalakkersuisuisa Finland-imi nunanut allanut ministeriaqarfimmut nalunaaruteqareernerannit, Savalimmiormiut Naalakkersuisuisa, Kalaallit Naalakkersuisuisa aamma Åland-imi Naalakkersuisut nalunaaruteqarsimasut Savalimmiunut, Kalaallit Nunaannut aamma Åland-imut isumaqatigiissut atortuulersinneqassasoq. Tamanna isumaqarpoq kingusinnerpaamik decembarip aallaqqaataani 2012 nalunaartoqassasoq, isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqassappat januarip aallaqqaataaniit 2013-imi.

Isumaqatigiissut maanna isikkussamisut isikkoqarluni ilanngunneqarpoq ilanngussaq 1-itut. Allannguutaasimasut isumaqatigiissummik atuuttumik aallaveqartut ilanngussaq nr. 2-mi ersippat. Akiliuteqartarnermi aaqqissuussinerup kingunerisassai ilanngussaq nr. 3-mi ersippat.

Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisortat ingerlatsinerannut, inuussutissarsiortunut aamma innuttaasunut ataasiakkaanut kingunerisassai.

Akiliuteqartarnermik aaqqissuussineq Kalaallit Nunaannut atuutinngimmat, aammalu aaqqissuussinikkut taamaallaat allannguuteqartitsisoqarmat, isumaqatigiissummik sivitsorneqartumik akuersissuteqarneq taamaasilluni aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu ingerlatsinermut sunniunteqassanngilaq.

Attaveqatigiinneq

Namminersorlutik Oqartussat, Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik aqutugalugu septembarip ulluisa 20-ianni 2012 Nunat Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivisa allaffianniit aammalu danskit naalakkersuisuiniit Ilinniartitaanermut Ministeriaqarfik aqutugalugu ilisimatinneqarput nunat avannarliit tallimaasut isumaqatigiissutip taamatut isikkoqarluni sivitsorneqarnissaa akuersissutigisimagaat.

Naalakkersuisut Ilinniartitaanermut ministeriaqarfik ilisimatereerpaat Naalakkersuisut Inatsisartut Siulittaasoqarfiannut qinnutiginiaraat aalajangiiffigisassatut siunnersuummik malinnaatitsilluni nalunaaruteqartoqassasoq, UKA 2012-imi oqaluuserineqartussamik, Kalaallit Nunaata isumaqatigiissummik pineqartumik taamatut isikkoqartillugu akuersissuteqartoqarnissaa siunertaralugu.

Ilinniartitaanermut ministeriaqarfik isumaqatigiissuteqarfigalugu immikkut eqikkaanermik suliaqartoqanngilaq, suliap saqqummiunneqarnera aalajangiiffigisassatut siunnersuummi ilaatinneqarmat.

Tusarniaaneq

Akiliuteqarnermut pisussaaffiusup allanngortinneqarnera taamaallaat pineqarmat, taannalu Kalaallit Nunaannut sunniuteqanngimmat, tamalumalu saniatigut oqaasertai aaqqissuussaannikkut taamaallaat aallannguuteqarmata, Naalakkersuisut suliap tuaviuuttariaqarnera pissutigalugu suliaq illup iluani Aningaassaqaarnermut Naalakkersuisoqarfimmut aamma Nunanut allanut tunngasunut pisortaqaarfimmut tusarniaassutigisimavaat. Taakkualu tamarmik isumaqatigiissutip akuersissutigineqarnissaa taparserpaat.